

AER WG/3M/03/Add.1 Draft as of 7 March 2024: ร่างปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม

ร่างปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม

ร่างประกาศ ณ วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2567

เรา บรรดาประมุขแห่งรัฐ/รัฐบาลรัฐสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ต่อไปนี้จะเรียกว่า "อาเซียน") ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "รัฐสมาชิกอาเซียน"

ยืนยันกฎบัตรอาเซียน พ.ศ. 2550 (ASEAN Charter) ซึ่งมีมาตรา 1 และมาตรา 2 ของ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2555 (ASEAN Declaration on Human Rights) เป็นหลักการนำ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 28 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2491 ตลอดจนตราสารสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรัฐสมาชิกอาเซียนเป็นภาคี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ พ.ศ. 2522 (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2532 (Convention on the Rights of Child) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ พ.ศ. 2549 (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) และปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. 2550 (Declaration of the Rights of Indigenous Peoples)

ยินดีรับข้อมติคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนที่ 48/13 และข้อมติสมัชชาใหญ่ที่ 76/300 รับรองสิทธิมนุษยชนที่จะมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน

ระลึกถึง ปฏิญญาการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ พ.ศ. 2515 (Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment) ปฏิญญาวิโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา พ.ศ. 2535 (Rio Declaration on Environment and Development) และโดยเฉพาะหลักการที่ 10 ของ

ข้อตกลงปารีส พ.ศ. 2558 (Paris Agreement) ซึ่งรัฐภาคีในกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้การรับรอง โดยตระหนักว่ารัฐภาคีที่พึ่งเคารพ ส่งเสริม และพิจารณาพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน เมื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงกรอบงานคุณหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก พ.ศ. 2565 (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework)

ที่รัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพนำมาปรับใช้ ซึ่งให้การยอมรับสิทธิมนุษยชนในการดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน

ระลึกถึงข้อผูกพันที่ให้ไว้ในแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการยืนยันความมุ่งมั่นเพื่อส่งเสริมสิทธิเด็กในอาเซียน พ.ศ. 2562 และแผนแม่บทอาเซียน พ.ศ. 2568 (ASEAN Enabling Masterplan 2025) เพื่อบูรณาการสิทธิคนพิการ ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามพรมแดน พ.ศ. 2545 (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution) กรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจภาคทะเลของอาเซียน พ.ศ. 2566 (ASEAN Blue Economy Framework) และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการก่อตั้งศูนย์อาเซียนสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2548 (Agreement on the Establishment of the ASEAN Centre for Biodiversity) ท่ามกลางข้อตกลงอื่น ๆ ที่สนับสนุนการส่งเสริมและการคุ้มครองสิทธิดังกล่าว

ระลึกเพิ่มเติมถึง ปฏิญญาเวียนนา พ.ศ. 2536 (Vienna Declaration) และแผนปฏิบัติการ ซึ่งยืนยันว่าสิทธิมนุษยชนทั้งปวงนั้นเป็นสากล ไม่สามารถแบ่งแยกได้ ต่างอาศัยซึ่งกันและกัน และเชื่อมโยงกัน ขณะเดียวกันก็ตระหนักดีว่า ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่ออย่างไม่ได้สัดส่วนต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิง และกลุ่มประชากรที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบาง รวมถึงเด็กและ เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และกลุ่มเปราะบางอื่นๆ

รับทราบถึงความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิที่จะมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพและยั่งยืน กับสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค และการพัฒนาที่ยั่งยืน ยิ่งไปกว่านั้น การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพและยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีความครอบคลุมครบถ้วน ทั้งการดำเนินการตามข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมที่รัฐสมาชิกอาเซียนเป็นภาคี การยึดมั่นใน

หลักการของกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การส่งเสริมความร่วมมือข้ามภาคส่วนและข้ามประเด็นตาม
เสาหลักอาเซียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งปวงในอาเซียน

เชื่อมั่นว่าปฏิญญานี้จะเสริมสร้างกรอบการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคและส่งเสริมการพัฒนาที่
ยั่งยืนในประชาคมอาเซียน

ในการนี้จึงประกาศดังต่อไปนี้

ความมุ่งประสงค์

1. ความมุ่งประสงค์ของปฏิญญานี้คือเพื่อความคืบหน้าและนำสิทธิในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อ
สุขภาพ และยั่งยืน ไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาลิทธิด้านสิ่งแวดล้อมโดย:

(1) เคารพ ปกป้อง ส่งเสริม และปฏิบัติตามสิทธิในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และ
ยั่งยืน

(2) การปกป้อง อนุรักษ์ และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมสำหรับคนทั้งรุ่นปัจจุบันและอนาคต

(3) ส่งเสริมการดำเนินการตามสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ การมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงความยุติธรรมบนพื้นฐานตามหลักนิติ
ธรรม (Rule of Law) และการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพในเรื่องสิ่งแวดล้อมสำหรับทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มผู้อยู่
ในสถานการณ์เปราะบาง

(4) จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สิทธิในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และ
ยั่งยืน: และ

(5) การคุ้มครองและสนับสนุนผู้ที่ส่งเสริมและมุ่งมั่นเพื่อสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม

[ข้อความในวงเล็บเป็นทางเลือกเพื่อการบรรณาธิการ

1. การเคารพ การปกป้อง การส่งเสริม และการปฏิบัติตามสิทธิในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน จำเป็นต้องมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สิทธิเหล่านี้ โดยอาศัยการเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงความยุติธรรมบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม และการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพในเรื่องสิ่งแวดล้อมสำหรับทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบาง สิทธิที่จะมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืนนั้นเกิดขึ้นได้ด้วยการคุ้มครองและการสนับสนุนผู้ที่ส่งเสริมและมีความมุ่งมั่นเพื่อสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม]

บททั่วไป

2. ทุกคนมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพและยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการดำรงชีวิตภายใต้อากาศสะอาด สภาพภูมิอากาศที่ปลอดภัยและมั่นคง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่ดีต่อสุขภาพ น้ำที่ปลอดภัยและเพียงพอ รวมถึงสุขอนามัยที่เพียงพอ อาหารที่ผลิตเพื่อสุขภาพและยั่งยืน พร้อมสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นพิษ

3. ทุกคนมีสิทธิที่จะปกป้องสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการปกป้องและปรับปรุงสภาพแวดล้อม ป้องกันมลพิษ ต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ และป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

4. พึงดำเนินการตามปฏิญญาให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศและมาตรฐานของอาเซียน สถานการณ์ภายในและกฎหมายภายในประเทศ พร้อมนำมาตราทางกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นมาใช้ โดยนำหลักการที่เป็นที่ยอมรับในกฎหมายระหว่างประเทศเป็นเครื่องชี้แนะ

5. ปฏิญญานี้ควรใช้กับภาคเอกชนในขอบเขตเท่าที่เป็นไปได้

6. ไม่มีบทบัญญัติใดในปฏิญญานี้ควรจำกัดหรือยกเลิกสิทธิและการประกันที่เป็นประโยชน์มากกว่าอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในปัจจุบันหรือในอนาคตภายใต้กฎหมายของรัฐสมาชิกหรือในความตกลงระหว่างประเทศอื่นใดที่รัฐสมาชิกอาเซียนเป็นภาคีหรือเป็นการขัดขวางรัฐมิให้การเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม และความยุติธรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม

7. มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มการคุ้มครองสำหรับผู้ทำงานเพื่อส่งเสริมและปกป้องสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนภายใต้กฎหมายในประเทศให้มากขึ้น และตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้สิทธิมนุษยชนเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน

8. พึงมีมาตรการพิเศษเพื่อรับรองว่าเด็ก เยาวชน ผู้ทุพพลภาพ และกลุ่มเปราะบางอื่นๆสามารถใช้สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมของตนได้

การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการการใช้สิทธิด้านสิ่งแวดล้อม

9. ประกันว่าทุกคนมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้ออำนวย เพื่อให้มั่นใจว่าการใช้สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปโดยปราศจากการคุกคาม การข่มขู่ ความรุนแรง การจำกัด หรือความไม่มั่นคง

10. บุคคลใดก็ตามที่ใช้สิทธิของตนด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน ควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกคุกคามและมีให้ถูกตอบโต้ในรูปแบบใด ๆ และไม่ควรถูกดำเนินคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีอาญา

11. การใช้สิทธิมนุษยชน รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก รวมถึงการยึดถือความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง เสรีภาพในการแสวงหาข้อมูล รับข้อมูล และให้ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของรัฐบาลและกิจการสาธารณะ และสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาที่บังคับใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการเคารพ การคุ้มครอง และการส่งเสริมสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน

12. รัฐสมาชิกอาเซียนควร

(1) พัฒนา ออกกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายรวมถึงนโยบายเพื่อให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่บุคคล กลุ่ม และชุมชนที่มุ่งมั่นที่จะปกป้องและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน ด้วยความสามารถส่วนบุคคล และทางวิชาชีพในลักษณะสันติ

(2) ห้ามมิให้เลือกปฏิบัติ และพึงดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าการคุ้มครองที่เท่าเทียมและมีประสิทธิภาพต่อการเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการการใช้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน

(3) ให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่ผู้แจ้งเบาะแสที่เปิดเผยมูลด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมและชุมชน

(4) เคารพและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก สิทธิเสรีภาพในการสมาคม และสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

การเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

13. ทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงสิทธิในการขอข้อมูล เผยแพร่ข้อมูล และเข้าถึงการร้องขอข้อมูลสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานของรัฐ

14. รัฐสมาชิกอาเซียนควร:

- (1) ตรวจสอบให้แน่ใจว่าข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมได้รับการรวบรวม จัดระเบียบ เผยแพร่ และทำให้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเข้าถึงได้ในเชิงรุก ควรจัดทำข้อมูลด้วยภาษาและรูปแบบที่เหมาะสมทางวัฒนธรรม ทั้งในระบบอิเล็กทรอนิกส์และวิธีอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องและโปร่งใส
- (2) ตรวจสอบให้แน่ใจข้อมูลจะถูกเปิดเผยโดยเร็วที่สุดหลังจากส่งคำร้องขอรับข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล เชิงรุก เป็นระบบ ระเบียบ ทันเวลา สม่าเสมอ เข้าถึงได้ และเข้าใจได้
- (3) ประกันว่าระบบข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดระเบียบอย่างถูกต้อง ทุกคนเข้าถึงได้ และเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่องทางออนไลน์และโดยวิธีการอื่นที่เหมาะสม โดยไม่มีข้อจำกัดในการผลิตซ้ำหรือใช้งาน [เปิดโอกาสให้บุคคลที่ร้องขอข้อมูลได้รับข้อมูลได้โดยมีค่าใช้จ่ายสมเหตุผล มีประสิทธิภาพ และทันท่วงที]
- (4) พยายามสร้างหลักประกันเชิงกระบวนการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมด้วยภาษาต่างๆ ที่ใช้ในประเศศนั้น ๆ และเตรียมรูปแบบทางเลือกที่เข้าใจได้ และเหมาะสมกับวัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบางโดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม
- (5) ดำเนินมาตรการต่าง ๆ อาทิ มาตรการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ หรือมาตรการทางปกครอง เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานภาคเอกชน โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและความเสี่ยง รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- (6) [ตรวจสอบให้แน่ใจว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดทำรายงานความยั่งยืนที่สะท้อนถึงการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการรายงานการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน การประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล]

การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม

15. ทุกคนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิการมีส่วนร่วมควรเป็นไปด้วยความปลอดภัย มีความหมาย มีประสิทธิภาพ และเกิดขึ้นในขั้นตอนแรกสุดที่เป็นไปได้ก่อนที่จะมีการตัดสินใจ และในขณะที่ทางเลือกยังคงเปิดกว้างสำหรับการตัดสินใจกิจกรรมที่เสนอ ใบอนุญาต และมาตรการ แผนงานงบประมาณ กิจกรรมอื่นๆ ที่เสนอ ร่างกฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ

16. รัฐสมาชิกอาเซียนควร

(1) พัฒนาและดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งโดยการออกกฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบาย ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่โปร่งใส เปิดกว้าง ครอบคลุม มีความหมาย และมีความรับผิดชอบ

(2) เตรียมมาตรการและขั้นตอนพิเศษสำหรับประชาชนที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบางเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขามีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิสตรี เด็ก เยาวชน และคนพิการในการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในการตัดสินใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมและผู้สนับสนุนที่ได้รับเลือก

(4) พัฒนากฎหมายและกฎเกณฑ์ทางศาลเพื่อต่อสู้และป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ (Strategic Litigation against Public Participation : SLAPP) และจัดให้มีการฝึกอบรมฝ่ายตุลาการ อัยการ และวิชาชีพด้านกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่าผู้มีบทบาทไม่ว่าจะภาครัฐและภาคเอกชนจะไม่เริ่มหรือมีส่วนร่วมต่อดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ

17. [กลุ่มชาติพันธุ์] มีสิทธิได้รับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) ตามมาตรฐานสากล กฎหมายและนโยบายของประเทศ ในกรณีที่มีกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนของพวกเขา

18 [รายงานการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบด้าน และการรายงานประเมินความเสี่ยงเพื่อการตัดสินใจหรือกิจกรรมที่มีแนวโน้มว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิทธิมนุษยชน] ควรรวมอยู่ในการตัดสินใจของภาครัฐและเอกชนโดยรัฐสมาชิกอาเซียน

การเข้าถึงความยุติธรรมและการเยียวยาด้านเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

19. เมื่อเกิดการละเมิดสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม ทุกคนมีสิทธิได้รับการเยียวยาที่เข้าถึงได้โดยมีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และมีผลบังคับใช้ได้จริง ตามคำตัดสินของศาลหรือหน่วยงานผู้มีอำนาจอื่น ๆ ภายใต้กฎหมายในประเทศนั้นหรือกฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

20. รัฐสมาชิกอาเซียนควร

(1) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

(2) ส่งเสริมสิทธิของบุคคลในการได้รับการพิจารณาคดีโดยยุติธรรมและรวดเร็ว โดยกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระและเป็นกลางในการพิจารณาสีทธิของตน รวมถึงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

(3) ส่งเสริมสถานะทางกฎหมายในการเข้าถึงความยุติธรรมและการเยียวยา [รวมถึงการแก้ไขการละเมิดพันธกรณีภายใต้กฎหมายในประเทศ หรือ] เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดต่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อคัดค้านการกระทำของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

(4) พิจารณามาตรการเพื่อขจัดหรือลดอุปสรรคในการใช้สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงกฎเกณฑ์กระบวนการยุติธรรมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการเยียวยา [โดยใช้มาตรการการป้องกันไว้ก่อนและการมาตรการชั่วคราวทางศาล]

(5) ส่งเสริมการใช้กลไกการระงับข้อพิพาททางเลือกและกลไกแก้ไขข้อพิพาทเพิ่มเติม เพื่อแก้ไขข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น การไกล่เกลี่ย การประนอมข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ หรือวิธีการอื่นที่ช่วยให้สามารถป้องกันหรือแก้ไขข้อพิพาทดังกล่าวได้ [ทั้งนี้กลไกเหล่านี้ไม่ควรนำมาใช้เพื่อให้บรรลุผลอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือสิ่งแวดล้อมต่อไปอีก]

การยอมรับและการคุ้มครองผู้ที่ส่งเสริมและปกป้องสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม

21. ทุกคนและทุกกลุ่ม รวมถึงสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ทำงานเพื่อส่งเสริมและปกป้องสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของประเทศ จำเป็นต้องได้รับการปกป้องเพิ่มเติมจากภัยคุกคามและการตอบโต้

22. รัฐสมาชิกอาเซียนควร

- (1) ใช้มาตรการที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพในการรับรู้และปกป้องผู้ที่ส่งเสริมและมุ่งมั่นเพื่อสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมตลอดจนความสามารถในการใช้สิทธิของตน
- (2) ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้ส่งเสริมและปกป้องสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมปราศจากการถูกคุกคามและตอบโต้ในรูปแบบใด ๆ และเมื่อใช้สิทธิดังกล่าว ไม่ควรถูกดำเนินคดีทางแพ่ง ปกครอง หรืออาญา
- (3) ใช้มาตรการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และทันทั่วถึง เพื่อป้องกัน ตรวจสอบ ยับยั้ง และลงโทษการคุกคามหรือการข่มขู่ผู้ที่ส่งเสริมและต่อสู้เพื่อสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม
- (4) พิจารณาสร้างกลไกหรือวิธีการตอบสนองที่รวดเร็วในระดับอาเซียนหรือระดับชาติ เพื่อจัดการภัยคุกคามการโจมตี หรือการข่มขู่ผู้ที่ส่งเสริมและมุ่งมั่นเพื่อสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบด้านสารบัญญัติ

23. โดยตระหนักว่าการดำเนินการตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมมีส่วนช่วยให้บรรลุสิทธิในการมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน รัฐสมาชิกอาเซียนควรส่งเสริมการออกกฎหมายและการดำเนินการตามกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบาย และมาตรฐานสำคัญที่มีเนื้อหาไม่เลือกปฏิบัติและไม่ถดถอย มีนโยบายและมาตรฐานที่คำนึงถึงมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัยระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

24. การดำเนินการดังกล่าวควรช่วยให้บรรลุถึงสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน โดยเฉพาะการอ้างถึงองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้: อากาศสะอาดและการลดหมอกควันข้ามแดน สภาพภูมิอากาศที่ปลอดภัยและมีเสถียรภาพ รวมทั้งการบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการฟื้นตัว ระบบนิเวศที่ดีและความหลากหลายทางชีวภาพ น้ำปลอดภัยและเพียงพอต่อการรักษาสุขภาพ อาหารที่ผลิตเพื่อสุขภาพและยั่งยืน สิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นพิษ ภัยพิบัติดินเสื่อมสภาพ ปัญหาทะเลทรายเกิดใหม่และความแห้งแล้ง และทรัพยากรมหาสมุทรและสภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งที่มีคุณภาพ

25. รัฐสมาชิกอาเซียนควรส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกัน ลด และ เยียวยาความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมที่ขัดขวางการใช้สิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่

26. รัฐสมาชิกอาเซียนควร

(1) มุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม ที่สมาชิกอาเซียนให้สัตยาบัน รวมถึงกรอบคุณห มิง-มอนทรีออล ด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับโลก และรวมถึงแนวทางที่ยึดหลักสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการเคารพบทบาท [ชนเผ่าพื้นเมือง] และกลุ่มต่างๆ ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ชุมชนท้องถิ่น และ กลุ่มชาติพันธุ์ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

(2) ร่วมมือในการพัฒนานโยบาย กฎระเบียบ และนโยบายเพื่อลดหมอกควันข้ามพรมแดน มลพิษทางอากาศ ในเมือง มลพิษในที่ร่ม และในชนบท เพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนและสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ และเพื่อ ใช้มาตรการที่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถติดตาม ปฏิบัติตาม และบังคับใช้มาตรการด้าน มลพิษทางอากาศ และมาตรฐานการปล่อยมลพิษทางอากาศและคุณภาพอากาศโดยรวม

(3) พยายามป้องกัน ลด และควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกดังกล่าว และสนับสนุนการพัฒนามาตรฐาน คุณภาพสิ่งแวดล้อมอาเซียนและมาตรฐานการปล่อยมลพิษของอาเซียน เพื่อควบคุมมลพิษและป้องกันการ ปนเปื้อนของที่ดินและดิน

(4) ดำเนินขั้นตอนที่จำเป็นทั้งหมด [ตามหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และแนวทางด้านสิทธิมนุษยชน] เพื่อ ดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อลดผลกระทบอันอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการจัดการปัญหาความสูญเสียและความเสียหาย สนับสนุนการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม จัดการกับการ ย้ายถิ่นฐานที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และการสนับสนุนกลุ่มที่อยู่ใน สถานการณ์เปราะบาง

(5) ป้องกัน ลด และควบคุมความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมถึงให้การสนับสนุน อาทิ การสนับสนุนทางการเงิน และส่งเสริมการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพทางบก ทางแม่น้ำ และทาง ทะเล เพื่อรักษาการทำงานที่เหมาะสมของกระบวนการทางนิเวศวิทยา

- (6) ปกป้องและส่งเสริมคุณภาพดิน ตลอดจนพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายในการอนุรักษ์และส่งเสริมคุณภาพดิน รวมทั้งการปกป้องดินจากการคุกคามและดินเสื่อมคุณภาพ อันเนื่องมาจากการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน รวมถึงภาวะดินเค็มจากผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- (7) ปกป้องและส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำและสุขภาพที่ปลอดภัยด้วยราคาสมเหตุสมผล และดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งหมดเพื่อคุ้มครองวิถีชีวิตทรัพยากรน้ำตามธรรมชาติ เพื่อสร้างความมั่นใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำใต้ดินและน้ำผิวดิน
- (8) พิจารณาความเสมอภาคด้านทรัพยากรมหาสมุทรในการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนทางทะเลและชายฝั่ง ตามร่างกรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจภาคทะเลของอาเซียน พ.ศ. 2566 (ASEAN Blue Economy Framework) และควบคุมกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมถึงมลพิษจากขยะในทะเลและพลาสติก ตลอดจนนำการใช้และการสกัดทรัพยากรทางทะเลโดยมิชอบด้วยกฎหมายและปราศจากการควบคุม
- (9) ดำเนินขั้นตอนตามความจำเป็นทั้งหมดเพื่อปกป้องและอนุรักษ์ป่าชายเลน แนวปะการัง หญ้าทะเล และแหล่งเพาะพันธุ์
- (10) พัฒนาและดำเนินการแนวทางการจัดการเขตชายฝั่งแบบบูรณาการและแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาและความท้าทายในการกำกับดูแลเขตชายฝั่ง

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

27. ตระหนักว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เป็นเครื่องมือที่จำเป็นและมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิที่จะมีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีสุขภาพ และยั่งยืน จึงควรพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อผนวกเอาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่อการประเมินผลกระทบ ซึ่งรวมถึงการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ สังคม และสิทธิมนุษยชน โดยใช้แนวทางปฏิบัติที่มีความเป็นเลิศในระดับสากลและใช้วิทยาศาสตร์ที่มีหลักฐานประจักษ์รองรับ

28. รัฐสมาชิกอาเซียนควร

- (1) ส่งเสริมการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์หรือการประเมินผลกระทบเชิงภูมิทัศน์จากกิจกรรม แผนงาน และชุดโครงการขนาดใหญ่
- (2) พัฒนาและปฏิบัติตามระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน ตามกฎหมายระหว่างประเทศ บรรทัดฐาน และแนวปฏิบัติที่มีในภูมิภาค เพื่อกำหนดให้ต้องมีการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในโครงการหรือกิจกรรมที่เสนอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ที่อยู่นอกเขตอำนาจศาลของประเทศ
- (3) ส่งเสริมการใช้เครื่องมือตรวจสอบสถานการณ์สิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านและประเมินความเสี่ยง รวมถึงการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม และวิธีแก้ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยวิธีการตามธรรมชาติ

การศึกษาและวิจัย

29. ทุกคน รวมทั้งเด็กและเยาวชน ควรมีสิทธิได้รับการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมและไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์กับอายุและสถานการณ์ของพวกเขา
30. รัฐสมาชิกอาเซียนควร:
 - (1) สนับสนุนการวิจัยและให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงกรณีกลุ่มเปราะบาง
 - (2) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และทางเทคนิคเกี่ยวกับประเด็นสิทธิสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มลพิษ และการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพในกรณีที่เป็นไปได้ โดยร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศตามความเหมาะสม
 - (3) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการวิจัยและพัฒนาอย่างเสรีเกี่ยวกับด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และมลพิษที่มีต่อสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมในอาเซียน
 - (4) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการศึกษาด้านสิทธิสิ่งแวดล้อมในอาเซียน

การส่งเสริมความร่วมมือข้ามพรมแดน ข้ามเสา และความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย

31. รัฐสมาชิกอาเซียนตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความร่วมมือพหุภาคี เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามปฏิญญานี้ รวมถึงการปรึกษาร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติและนโยบายที่ดี การจัดการความรู้ ความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างองค์กรและหน่วยงานเฉพาะทางในอาเซียนที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักเลขาธิการอาเซียนเป็นหน่วยงานสนับสนุน

32. รัฐสมาชิกอาเซียนควร

(1) ประกันว่ากิจกรรมภายใต้เขตอำนาจหรือการควบคุมของรัฐตนไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหรือต่อภาคอื่นๆ หรือในพื้นที่ที่อยู่นอกเหนือขอบเขตอำนาจของรัฐตน

(2) ร่วมมือเพื่อสร้าง ถังรับ และบังคับใช้กรอบกฎหมายระหว่างประเทศที่มีประสิทธิผล เพื่อป้องกัน ลด และเยียวยาความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนและความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมระดับโลก

(3) ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อประสานงานกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและจัดการทรัพยากรธรรมชาติของรัฐตน และรัฐพึงช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินการตามปฏิญญานี้

การดำเนินการและแผนปฏิบัติการ

33. จะมีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคที่ไม่มีผลผูกพัน เพื่อสนับสนุนรัฐสมาชิกอาเซียนและสำนักเลขาธิการอาเซียนในการดำเนินการตามปฏิญญา เพื่อสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์และความคืบหน้าในการประเมิน โดย คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชนรับบทบาทเป็นผู้นำในการพัฒนาแผนการดำเนินงานระดับภูมิภาคให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับจากวันที่ประกาศนี้

รับรองโดยประมุขแห่งรัฐ/รัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ [เมือง] [ประเทศ] [วันที่]

เอกสารนี้มีต้นฉบับฉบับเดียว กระทำเป็นภาษาอังกฤษ